

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

**PROGRAMET E KURRIKULËS PËR ARSIMIN
PROFESIONAL - TEKNIK (APT)**

Struktura: 2+1+1

**Drejtimet: Mekanik, Elektroteknik, Hoteleri-Turizëm, Teknologji ushqimore,
Përpunim druri, Bujqësi, Peshkim, Termohidraulikë, Ndërtim etj.**

FUSHA: GJUHË E HUAJ

LËNDA: GJUHË FRËNGE

**PROGRAMI I LËNDËS
GJUHË FRËNGE
PËR KLASËN E 12-TË**

Koordinatorë: Erifili Hashorva

Redaktore letrare: Vjola Grillo

Përgjegjëse sektori: Marita Hamza

TIRANË, NËNTOR 2010

Në kuadrin e integritit europian të Shqipërisë, reformimi i arsimit, dhe veçanërisht atij profesional, si promotor i rëndësishëm në procesin dhe në marrëdhëniet e bashkëpunimit, merr një rëndësi të veçantë. Nga ky këndvështrim, mësimi i gjuhëve të huaja zë një vend të rëndësishëm në kurrikulën e arsimit të mesëm profesional në përputhje me kërkesat e Kuadrit të Përbashkët Europian të Referencave për Gjuhët, si dhe në përputhje me dispozitat e nënshkruara nga MASH-i për arsimin e mesëm profesional.

Kërkesat e tregut europian të punës për specialistë, për njerëz të kualifikuar të fushave të ndryshme shtojnë detyrën e mësimin të gjuhës huaj, dhe veçanërisht të asaj frënge, si gjuhë që do të ndihmojë në udhëtimet, në shkëmbimet dhe në zhvendosjet për motive të ndryshme. Mësimi i gjuhës së huaj do të aftësojë nxënës/in,-en për t'u thelluar në fushën profilit të studimeve të tij të mesme, për të thelluar këto studime me eksperiencën dhe me përvojën të përparuar. Programi i klasës së 12-të për shkollat e mesme profesionale teknike synon sensibilizimin, thellimin në një gjuhë dhe kulturë të re, në mënyrë që nxënësi të mund të zbulojë, të krahasojë dhe të përvetësojë shkallë-shkallë njohuri gjuhësore e social-kulturore duke siguruar, përveç mësimin të gjuhës, edhe përfundimin e qëndrimeve dhe sjelljeve të caktuara që nxitin zhvillimin e individualitetit të nxënësit/-es, respektimin e shumëllojshmërisë kulturore dhe të normave të ndryshme morale e zakonore, duke lehtësuar komunikimin dhe shkëmbimet gjuhësore në të ardhmen, dhe, mbi të gjitha, ndihmojnë nxënës/in,-en të përftojë njohuri të reja të avancuara, si dhe eksperiencën të reja në fushën e veprimtarisë krijuese dhe prodhuese të vendeve të tjera. Sipas përshkruesve të aftësive të *Kuadrit të Përbashkët Europian të Referencave për Gjuhët*, ky program synon të realizojë nivelin **A2, nivelin hyrës ose atë të zbulimit**.

Në këtë nivel, ku nxënësi ka hedhur hapat e parë në fushën profesionale, ndërgjegjësimi për domosdoshmërinë e mësimin të gjuhës së huaj ngrihet në një nivel më të lartë. Interesat dhe tematikat e programit u përgjigjen shkallës së nivelit dhe interesave social-kulturore të nxënësve. Ata e dinë se nëpërmjet përdorimit të gjuhës së huaj mund të studiojnë apo, më vonë, të punësohen në një vend të Komunitetit Europian.

Mësimi i gjuhës së huaj ndikon në pasurimin e aftësive njohëse, duke ndihmuar në pasurimin dhe në lulëzimin e individualitetit të nxënës/it,-es, në realizimin e qëndrimeve dhe të sjelljeve etike që i shërbejnë komunitetit dhe krijojnë një qytetar të ri.

Programi i klasës së 12-të në shkollën e mesme profesionale synon mësimin e gjuhës nëpërmjet integritit të katër aftësive kyç: të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit, të shkruarit. Ky program, duke iu referuar kurrikulës kombëtare dhe udhëzimeve të Kuadrit të Përbashkët Europian të Referencave për Gjuhët, ka karakter tematik dhe përmban funksione të komunikimit, si dhe njohuri gramatikore. Temat e tij përkojnë me interesat e nxënësve për t'u aftësuar në formimin profesional si qytetarë të Europës.

1. SYNIMI I LËNDËS

Synimi i mësimin të gjuhës në klasën e 12-të të shkollës së mesme profesionale është aftësimi i nxënësve si përdorues fillestarë, në përvetësimin dhe në pasurimin e mëtejshëm të njohurive, shkathtësive e shprehive për përdorimin e gjuhës frënge si mjet komunikimi në situata të thjeshta jetësore, me të cilat ata mund të përballen.

Realizimi i këtij synimi nënkupton përvetësimin e njohurive gjuhësore në një shkallë më të lartë dhe të lidhur me përdorimin e strukturave elementare të përbëra nga grupe fjalësh dhe shprehje të ngulitura për të transmetuar një informacion të kufizuar në situata të thjeshta të jetës së përditshme, të aktualitetit, të lidhura me fushën e tyre të interesit.

Përvetësimi i dukurive leksiko-gramatikore bëhet i ndërthurur me praktikën gjuhësore duke u larguar nga mënyra tradicionale e shpjegimit të gramatikës.

2. OBJEKTIVA TË PËRGJITHSHËM

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të të shkollës profesionale synon që nxënës/i,-ja:

- Të zhvillojë aftësinë bazë komunikuese dhe përdorimin e njohurive të thjeshta për të plotësuar nevoja konkrete të fushës së tij/saj të interesit;
- të ndërjegjësohet për ndryshimet dhe kontrastet midis gjuhëve, duke evidentuar ngjashmëritë dhe ndryshimet e sistemeve gjuhësore të gjuhës së huaj me atë të gjuhës amtare;
- të reflektojë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendeve frëngjishtfolëse, vendeve të tjera, si dhe asaj amtare;
- të nxisë bashkëveprimin përmes punës në grup, duke kapërcyer kështu vështirësitë e një pune të pavarur individuale.
- të vërë në shërbimin të aftësimit profesional njohuritë e përfutuara në gjuhë të huaj.

3. OBJEKTIVA SIPAS STANDARDEVE

Objektivat e programit të klasës së 12-të të arsimit të mesëm profesional zërthehen hollësisht sipas standardeve dhe aftësive gjuhësore si më poshtë:

a) Objektiva sipas standardit në komunikim

Përshkrimi: Nxënësit e klasës së 12-të të shkollës së mesme profesionale, aftësohen të komunikojnë për tema të fushës së interesit të njohura si përdorues fillestarë. Në këtë nivel, nxënësit aftësohen për të zgjidhur nevojat konkrete të jetës së përditshme, me qëllim që të thellohen në njohjen e shprehive të një kulture tjetër dhe në vendosjen e kontakteve sociale bazë me të.

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të të shkollës së mesme profesionale është strukturuar sipas një formati të ri, i cili planifikon si më poshtë:

Standardi	Objektiva
Komunikimi	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja duhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të vendosë një kontakt social bazë, duke përdorur formulat e mirësjelljes, përshëndetjet, urimet etj.; • të shprehë opinionin e tij/saj; • të shprehë, me një gjuhë dhe strukturë të thjeshtë,

	<p>ndjenja dëshira, simpati, frikë keqardhje, gëzim, keqardhje, zemërim etj.;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të shpjegojë një problem, duke vënë në dukje kushtet e realizimit; • të bëjë dallim mes objekteve, veçorive dalluese dhe interpretimit të tyre; • të japë një informacion lidhur me situata dhe tema të njohura; • të kërkojë falje, duke përdorur gjuhë të thjeshtë dhe të kuptueshme; • të përshkruajë me detaje monumente të artit, personalitete, ngjarje me rëndësi historike (p.sh.: revolucioni francez dhe deviza e tij, kështjellat dhe monumentet kulturore të Francës etj.); • të trajtojë, bashkë me mësimin e gjuhës, çështje që lidhen më përdorimin e saj, si treguesit e marrëdhënieve shoqërore, rregullat e mirësjelljes.
Standardi	Objektiva
<p>Veprimtaritë e komunikimit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të përdorë një gjuhë përshkruese të thjeshtë për të folur shkurt për objekte dhe sende që zotëron, duke i krahasuar ato; • të flasë për profesionet; • të bëjë një ftesë; • të organizojë një festë; • të formulojë një CV, një reklamë; • të zhvillojë një bisedë të ngadaltë dhe të artikuluar thjeshtë; • të japë informacion mbi kohën, vendndodhjen në hapësirë etj.; • të shprehë opinione pozitive/negative mbi një send a person; • të shpjegojë çfarë do dhe çfarë nuk do; • të bëjë një përshkrim të thjeshtë dhe të shkurtër të ngjarjeve dhe të veprimtarive; • të kuptojë udhëzime të thjeshta për t'u orientuar në rrugë ose për të arritur në destinacion; • të nxjerrë pikat thelbësore të mesazheve e të lajmërimeve të shkurtra; • të gjejë kuptimin e fjalëve të panjohura nga një kontekst i thjeshtë dhe familjar; • të shkruajë një letër, sms, e-mail në internet; • të flasë për argëtimet (muzikën, festat, aktivitete të jetës së përditshme, sportin); • të prezantojë një recetë kuzhine; • të përshkruajë vende turistike, objekte dhe persona që

lidhen me mjedisin dhe interesat e tij/saj.

b) Objektiva sipas standardit në kulturë

Përshkrimi: Objektivat e standardeve në këtë fushë parashikojnë një shkallë ndërgjegjësimi kulturor më të lartë, që lidhet me fusha të interesit dhe prioritetit imediat, siç janë ato të familjes, të formimit, të tregut etj. Kjo linjë aftëson nxënës/in,-en për arritje që i përkasin nivelit A2 të Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët.

Standardi	Objektiva
Kultura	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Të dijë si t'i drejtohet dikujt sipas hierarkisë për probleme të ndryshme social-kulturore që lidhen me prioritetin imediat të fushës së tij/saj të interesit;• të ndërmarrë sipas nevojave të ndryshme të tij/saj veprimtari komunikative ndërvepruese, si biseda, korrespondenca me qëllim këmbimet social-kulturore në favor të prioritetit imediat dhe fushës së tij/saj të interesit;• të emërtojë të dhënat e përgjithshme gjeografike të vendeve frëngjishtfolëse;• të përdorë saktë në ligjërim, si përdorues elementar, intonacionin dhe gjestet si elemente social-kulturore të rëndësishme në ndërveprimin gjuhësor;• të emërtojë kalendarin festiv, duke e krahasuar me atë kombëtar;• të thellojë njohuritë e tij/saj mbi kulturën, monumentet e artit, personalitetet dhe ngjarjet më të rëndësishme të vendeve frëngjishtfolëse;• të zgjerojë dijet e tij/saj mbi fushën e modës dhe të artit në vendet frëngjishtfolëse.

c) Objektiva sipas standardit të formimit gjuhësor

Përshkrimi: Elementet gjuhësore që i përkasin nivelit A2, aftësojnë nxënës/in,-en në përdorimin e strukturave të këtij niveli. Të gjithë nxënësit arrijnë një formim gjuhësor, që lejon një komunikim bazë, njohjen e strukturave gjuhësore, duke siguruar nivelin e nxënësi/it,-es përdorues fillestar i gjuhës. Nxënës/i,-ja në këtë nivel mund të kuptojë dhe të përdorë shprehje të njohura dhe të përditshme si dhe të reagojë në situata të lidhura me fushat e tij/saj të interesit.

Standardi	Objektiva
Elemente gramatikore	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none">• Të zotërojë një repertor të gjuhës fillestare (strukturë dhe leksik), që i lejon t'ia dalë mbanë në situata të

	<p>ndryshme të ligjërimit me shkrim dhe me gojë;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të ndërtojë drejt fjalinë e thjeshtë dhe atë të përbërë, duke përdorur saktë lidhëzat bashkërenditëse dhe ato nënrenditëse duke respektuar rendin e fjalëve në fjali; • të zotërojë skema të thjeshta e të sakta për të shprehur mendimin idetë, në ligjërimit me shkrim e me gojë; • të përdorë drejt kohët e foljeve në fjali (e tashme, e shkuar dhe e ardhme); • të përdorë drejt, në varësi të situatave, mënyrat e foljes në fjalinë e përbërë, (dëftoren, urdhëroren, kushtoren dhe lidhoren); • të përshtatë kategoritë e ndryshme, duke respektuar ndërvarësinë morfologjiko-sintaksore ndërmjet tyre (përshtatja emër - mbiemër, përemër - folje, folje - kryefjalë, rrethorë etj.); • të shprehet në ligjëratë të drejtë, duke realizuar saktë përshtatjen morfologjiko-sintaksore; • të zotërojë fjalinë e thjeshtë dhe rendin e fjalëve në fjali; • të zotërojë funksionet kryesore në fjalinë e thjeshtë e të përbërë.
--	--

4. OBJEKTIVA SIPAS AFTËSIVE GJUHËSORE

Aftësia	Objektiva
Të dëgjuarit	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të kuptojë udhëzimet gojore, të shqiptuara qartë nga mësuesi ose një nga anëtarët e grupit (në punën me grup) për të kryer një detyrë të caktuar; • të kuptojë situatat e krijuara në komunikim dhe me folës të lindur, si: përshëndetje dhe falënderime në kontekste të caktuara, leje për t'u larguar etj.; • të kuptojë edhe emisione të thjeshta televizive të mbështetura me elemente pamore, programe të medias dhe filma të thjeshtë; • të ndjekë një bisedë të qartë dhe standarde, duke bërë hera-herës pyetje, dhe nëse folësi i përsërit fjalët apo fjalitë dhe bën riformulime, kur kjo i kërkohet; • të kuptojë udhëzime të thjeshta për të shkuar nga një vend në tjetrin në këmbë apo me mjete të transportit publik; • të kuptojë ngjarje të së tashmes, të së shkuarës ose të së ardhmes; • të kuptojë mesazhe në ambiente të ndryshme publike, si: në aeroport, në supermarket, në stacionin e trenit etj.; • të kuptojë reklama që i interesojnë, p.sh., reklamën e

	<p>një kompjuteri, një celulari, një parfumi, shoqërie turistike etj., pavarësisht nga fjalori i përdorur, apo personi që prononcohet, mjafton që të jenë shqiptuar saktë dhe me një ritëm normal.</p>
<p>Të lexuarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të kuptojë tekste të shkurtra me gjuhë të thjeshtë ku mbizotëron gjuha e përditshme, me tema të përditshme, si dhe tekste faktike që lidhen drejtpërsëdrejti me interesat e tij/saj; • të kuptojë letra standarde të zakonshme (kërkesë informacioni, porosi, konfirmim etj.); • të mbajë një korrespondencë me një mik; • të kuptojë një rregullore ose një lajmërim; • të kuptojë pikat kryesore në artikuj të shkurtër me material faktik mbi një temë të njohur; • të nxjerrë nga konteksti kuptimin e ndonjë fjale të panjohur, me kusht që teksti të trajtojë një temë shumë të njohur e familjare për të; • të kuptojë mënyrën e përdorimit të një aparati të thjeshtë, p.sh., një telefoni publik ose telefon celular; • të kuptojë të dhëna kyçe në menu, njoftime, orare, një faqe interneti etj.; • të kuptojë rubrika të veçanta të një gazete apo të një dokumenti, p.sh.: informacion kulturor, sportiv etj.
<p>Të folurit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të komunikojë në situata shkëmbimi për të dhënë ose për të marrë informacion; • të marrë pjesë në biseda me tema të njohura që lidhen me jetën e tij/saj të përditshme (familja, aktualiteti, udhëtimet, koha e lirë etj.); • të tregojë një tregim të shkurtër; • të paraqesë një propozim; • të bëjë një bisedë të thjeshtë, me kusht që ajo të zhvillohet ballë për ballë; • t’ia dalë mbanë në shkëmbime të thjeshta, të përditshme, pa vështirësi të mëdha; • të kuptohet nga të tjerët, kur shkëmben ide mbi tema të njohura të parashikuara; • të ndërveprojë me një lehtësi relative në situata të strukturuar; • të bëjë një monolog, duke shprehur përshtypjet e tij/saj me fjalë të thjeshta; • të përshkruajë sende dhe ngjarje të njohura prej tij/saj, duke realizuar një përshkrim të drejtpërdrejtë dhe të thjeshtë të kuptueshëm.

<p>Të shkruarit</p>	<p>Në përfundim të klasës së 12-të, nxënës/i,-ja aftësohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Të shkruajë një seri frazash me shprehje të thjeshta, si dhe një tekst të shkurtër me rrjedhë logjike mbi një temë të njohur duke përdorur artikulesit kryesorë; • të përshkruajë mjedisin, njerëzit, shkollën etj., duke paraqitur detaje të veçanta të përshkrimit; • të përshkruajë ndjenjat dhe reagimet e tij/saj etj.; • të shkruajë letra personale, duke përshkruar përvoja, ndjenja, ngjarje; • të shkruajë shënime apo letra për të transmetuar informacione me interes imediat dhe të vërë theksin në pikat e rëndësishme; • të perfrazojë pjesë të shkurtra të shkruara, duke përdorur fjalët dhe planin e tekstit.
----------------------------	--

5. KËRKESA TE GJUHËS FRËNGE NDAJ LËNDËVE TË TJERA

Në shkollën e mesme profesionale, mësimi i gjuhës së huaj synon ndërveprimin mes lëndëve dhe të disiplinave të ndryshme, duke realizuar mësimin e gjuhës së huaj të shoqëruar me përvetësimin e elementeve të artit, të kulturës, të civilizimit etj. Gjuha e huaj shërben si mjet për të zgjeruar njohuritë dhe mësohet më lehtë e pasurohet nga dijet që vijnë nga fusha të tjera. Kjo e ndërjegjëson mësuesin e gjuhës së huaj për një ndërveprim me mësues të lëndëve të tjera dhe për domosdoshmërinë e një lidhjeje ndërkurrikulare.

Lëndët me të cilat mund të ndërveprojë gjuha e huaj në këtë nivel, janë:

Historia e artit, me temat për artet, në përgjithësi, si dhe për ato pamore dhe muzikore, në veçanti, krahas njohurive kulturore për këto fusha, thëllon aftësitë njohëse të nxënësve në gjuhë të huaj, rrit dëshirën për ndërveprim kulturor dhe komunikim me anë të gjuhës së huaj.

Historia, e cila, me ngjarje dhe fakte të rëndësishme, mund të ndihmojë në formimin kulturor e intelektual të nxënës/it,-es, në njohjen e vlerave historike-shoqërore të popullit francez, të personaliteteve të shquara, paraqitur në dokumentet burimore në shërbim të mësimin të gjuhës së huaj.

Gjeografia, me anën e njohurive për vendet turistike në Francë, lehtëson kuptimin e temave për udhëtimet, traditat kulturore, zakonet turistike, kulturën e pushimeve ose të kohës së lirë në Francë; parapëlqimet, shijet që lidhen me to etj.

Sociologjia mund të lehtësojë në të kuptuarit e dokeve, të zakoneve, të vlerave shoqërore të një populli të huaj që kushtëzohen nga një kontekst shoqëror dhe nga një realitet i ndryshëm nga i yni. Vetë njohja e gjuhës së huaj dhe e një kulture të huaj kultivon te nxënës/i,-ja ndjenja të tolerancës, pranimit të shumëllojshmërisë etj., që

lidhen ngushtë me zbatimin e të drejtave të njeriut dhe me edukimin qytetar, si një nga bazat themelore të bashkëveprimit në Europë.

6. KËRKESA PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të është dokument zyrtar, pjesë e tërësisë së dokumenteve zyrtare për lëndën e gjuhës frënge.

A. Objektivat

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të është strukturuar në linja që vijnë njëra pas tjetrës, por nuk do të thotë se mësimdhënia/mësimnxënia duhet të zhvillohet në këtë renditje gjatë vitit shkollor. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, por janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën linjë. Domethënë, mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit hasin vështirësi të veçanta në përmbushjen e objektivave të kapitullit, por mund të ecë më shpejt, kur ata demonstrojnë një përvetësim të kënaqshëm.

B. Orët mësimore

Shpërndarja e orëve mësimore: 34 javë x 2 orë = 68 orë vjetore

Gjuha frënge për klasën e 12-të për nivelin fillestar zhvillohet me 2 orë mësimore në javë. Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore), aftësitë gjuhësore dhe kulturore ndërthuren me njëra-tjetrën. Mësues/i,-ja është i/e lirë të bëjë kombinimin e tyre brenda një kapitulli ose një njësie mësimore, pavarësisht renditjes në tabelën e shpërndarjes së orëve.

Shpërndarja e orëve të planifikuara është si vijon:

Komunikimi dhe formimi kulturor zë 48 orë, të cilat ndahen, sipas objektivave që u përgjigjen: në 34 orë mësimore për kulturën dhe komunikimin (70% e tyre, do të jenë për trajtimin e lëndës së re, kurse 30% e tyre, do të shërbejnë për përpunimin e njohurive. Me përpunim do të kuptojmë, p.sh., përforcimin e informacionit të marrë në temat përkatëse ose ushtrime për mendimin kritik rreth këtij informacioni). Aktet dhe funksionet e komunikimit do të zënë 14 orë për (70% e tyre, që përbëjnë 10 orë mësimore, do të shërbejnë për njohuritë e reja, kurse 30% e tyre, d.m.th. 4 orë mësimore, do të përdoren për përpunimin e njohurive. Këtu mësuesi bën përpunim njohurish për integrimin tërësor të lëndës. Ai jep detyra komplekse, ku pasqyrohen njohuritë e përfutuara sipas aftësive dhe objektivave në një kapitull).

Formimi gjuhësor zë 20 orë. Janë kryesisht orë, në të cilat mësuesi shtjellon në bashkëveprim me nxënësit njohuri gramatikore dhe ushtrime gjuhësore gramatikore e leksikore (70% e tyre, që përbëjnë 14 orë mësimore, do të shërbejnë për trajtimin e strukturave të reja, kurse 30% e tyre, që përbëjnë 6 orë, do të shërbejnë për rimarrjen, përpunimin dhe përforcimin).

Nga orët e përpunimit dhe të përforcimit të njohurive, mësuesi planifikon, në përputhje me planin vjetor, orët e përsëritjes dhe të kontrollit me shkrim dhe me gojë.

Përpunimi i njohurive

Përpunimi i njohurive përmban:

- Përsëritjen e njohurive bazë (konceptet themelore);
- testimin e njohurive bazë;
- integrimin e njohurive të reja të lëndës me njohuritë e fituara më parë.

Gjatë përpunimit të njohurive, duhet t'i kushtohet kohë e posaçme:

- Kultivimit të aftësive të përgjithshme, si: të komunikimit, të menaxhimit të informacionit, të zgjidhjeve problemore dhe të të menduarit kritik e krijues;
- kultivimit të aftësive gjuhësore: të dëgjuarit, të lexuarit, të folurit dhe të shkruarit;
- formimit të qëndrimeve, si qëndrimin etiko-social dhe atij gjatë punës në grupe të vogla nxënësish.

Testet e Kontrollit. DELF- A2, ashtu si vetë strategjia e mësimdhënies duke synuar qëllimet e mësimin të gjuhës së huaj **në kuadrin e referencave**, synojnë nivelin **A2** të këtij kuadri, mësimin dhe zotërimin e strukturave respektive, duke punuar me grup nivele të nxënësve duke synuar arritjen e objektivave sipas niveleve të të nxënësve.

Metoda dhe strategji të mësimdhënies/mësimnxënies

Mësimdhënia ka në qendër të saj metodën komunikative, metoda me bazë detyrën, metodën funksionale dhe atë të situatave sa më afër jetës reale etj.

Në këtë nivel (A2), mësuesi do të vazhdojë të përshtatë një metodologji që e konsideron gjuhën si sistem dhe, për rrjedhojë, të koordinojë veprimtari që synojnë të katër aftësitë, d.m.th. të punojë me kompetenca të integruara.

Sidoqoftë, në këtë fazë, ai mban parasysh se nxënës/i,-ja është një lexues fillestar, që mund të hasë shumë vështirësi, ndaj ai e grish në disa strategji të leximit që shmangin bllokimin nëpërmjet të kuptuarit tërësor të tekstit, si dhe në një lexim me shqiptim të saktë intonativ dhe prozaik, gjithmonë në funksion të kuptimit të tekstit. Ndonëse në hapat e parë, mësuesi mban parasysh se nxënësi, nëpërmjet një procesi të përshkallëzuar i përshtatet nivelit të mbijetesës, duke synuar origjinalitet, pa ndikime të dukshme të gjuhëve tashmë të studiuara.

Në këtë fazë, mësuesi bën kujdes të ndërhyjë me gjuhën amtare në dhënien dhe në shpjegimin e vështirësive dhe të keqkuptimeve.

Mësuesi mund të ndryshojë funksionin e caktuar të teksteve dhe të dokumenteve. Për një tekst të dhënë, veprimtaritë e propozuara do të ndryshojnë sipas qëllimit, pra, nëse lexojmë për të kuptuar përmbajtjen, p.sh., apo për një sensibilizim lidhur me përdorimin e kohëve foljore ose për të gjetur emrat e objekteve, të profesioneve të njohura dhe të mësuara më parë etj.

Mësuesi duhet të mbajë vazhdimisht parasysh rritjen e shkallës së vështirësisë ose dozimin e njohurive në formulimin e kërkesave të detyrave dhe të ushtrimeve që do të propozojë, sidomos në fazën e shfrytëzimit të orëve për përforcimin e njohurive (30%), që të sigurojë një proces përshkallëzues të mësimdhënies/mësimnxënies.

Metodologjia e ndjekur nga mësuesi synon kalimin nga më e njohura te më pak e njohura, nga proceset e automatizuara tek ato krijuese.

Për sa i përket të mësuarit të gjuhës në përgjithësi, mendojmë se vetëm të kuptuarit nuk mund të çojë në mësimin e plotë të gjuhës. Është krijimi ai që, në fund të fundit, është çelësi i praktikimit të njohurive. Duke konsideruar lehtësitë dhe

problemet që sjell mësimi i një gjuhe të tretë në shkollën e mesme, mësuesi i lë një hapësirë shumë të vogël metodës me shkrim, duke favorizuar operacionet e nivelit hyrës, si proceset memorizuese, përdorimin e modeleve të gatshme dhe të automatizuara, në mënyrë që nxënësi të diferencojë dhe të arrijë të formulojë drejt konceptet e studiuara.

Në këtë nivel, synohet të krijohen kushtet e përshtatshme kryesisht për t'u shprehur, por edhe për të shkruar gjuhën saktë. Duke pasur parasysh se në këtë nivel fillestar, kur nxënësi punon paralelisht për përvetësimin e tri gjuhëve, vështirësitë janë të mëdha, sepse, duke qenë të rritur, nxënësit bëhen më të druajtur, mësuesi parapëlqen punën në grupe për t'u krijuar situata lirshmërie për t'u shprehur për temat e trajtuara. Është fjala për të vënë në përdorim gjithçka, për të krijuar një klimë të përshtatshme në klasë.

Për një mësimdhënie të gjuhës për qëllime komunikimi, është e domosdoshme të krijosh një motivim për një të folur që të jetë sa më i justifikuar: simulim nevojash (vënie në skenë në klasë, simulime të përgjithshme, situata komunikimi të qarta), parashikim i nevojave (përdorim i gjuhës së huaj për parashikime, për qëllime të caktuara, p.sh., studimi apo turizmi,), nevoja reale, brenda klasës ose që vijnë nga kontaktet jashtë klasës (punë në grupe, shfrytëzim i mjedisit, shkëmbimet midis shkollave, letërkëmbimet me internet, ose me kaseta audio dhe video), por edhe kënaqësia për të luajtur, për të komunikuar, për t'u shprehur dhe për të dëgjuar tjetrin.

Njëkohësisht, mësues/i,-ja duhet të punojë që nga ana e nxënës/it,-es të përdoren në shërbim të arritjes së objektivave të gjitha strategjitë e nevojshme për formimin e aftësive gjuhësore, respektivisht:

Të dëgjuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të dëgjuarit, nxënës/i,-ja ushtrohet:

- Të përqendrohet gjatë dëgjimit;
- të mbajë shënime gjatë dëgjimit;
- të klasifikojë çështjet që dëgjon;
- të bëjë lidhje mes asaj që dëgjon dhe materialit pamor;
- të përqendrohet te kërkesa e dëgjimit;
- të vërë qëllime dhe objektiva për zhvillimin e aftësisë së dëgjimit;
- të përpiqet që, gjatë dëgjimit, të kuptojë referencat kulturore, duke i krahasuar ato me respektivet në kulturën kombëtare.

Të folurit

Për të zhvilluar aftësinë e të folurit, mësuesi/i,-ja ushtron nxënës/in,-en të ndjekë këto strategji:

- T'i kërkojë bashkëbiseduesit përsëritje, në rast moskuptimi;
- të mos ndalojë plotësisht ligjërimin, kur nuk di një fjalë ose shprehje, por të përdorë shprehje e fjalë të njohura që shpjegojnë situatën;
- të përdorë shprehje dhe gjeste tipike të gjuhës frënge, me qëllim që të fitojë kohë për gjetjen e fjalës së duhur;
- të përsërisë një pjesë të asaj që thotë bashkëbiseduesi, për të miratuar se biseda ndërmjet tyre po përcillet në mënyrë të drejtë kuptimore;
- të pyesë bashkëbiseduesin për të bërë të qartë atë që është thënë.

Të lexuarit

Për të zhvilluar aftësinë e të lexuarit, mësuesi/i,-ja ushtron nxënës/in,-en të ndjekë këto strategji:

- Të kërkojë të dhëna që e ndihmojnë për të parashikuar përmbajtjen e tekstit, si: figura, titulli i mësimit, dy rreshtat e parë të mësimit;
- të lexojë tekstin dhe të nxjerrë kuptimin e fjalëve të panjohura në kontekst;
- të lexojë pyetjet rreth tekstit dhe të hamendësojë përgjigjet e mundshme;
- të gjejë në tekst përgjigjet e pyetjeve, duke përcaktuar paragrafin që u përket pyetjeve.

Të shkruarit

Për të zhvilluar aftësinë e të shkruarit, mësuesi/i,-ja ushtron nxënës/in,-en të ndjekë këto strategji:

- Të plotësojë vendet bosh në paragrafin e dhënë me informacion mbështetës, si: shembuj, sqarime etj.;
- të kontrollojë lidhjen logjike të paragrafëve, duke përdorur lidhëzat përkatëse;
- të redaktojë shkrimin dhe të mbajë shënime për atë që i kërkohet në detyrën e caktuar; ose të këmbëjë punën e tij/saj me atë të shokut/shoqes.

C. Parime për zbatimin e programit

Vendosja e nxënës/it,-es në qendër të vëmendjes

Programi i gjuhës frënge rrit njohuritë gjuhësore të nxënës/it,-es përmes temave që u përshtaten interesave dhe nevojave të tij/saj gjuhësore dhe shoqërore, duke i dhënë mundësi nxënës/it,-es të jetë në qendër të procesit mësimor. Strategjitë e parashikuara nxisin ndërveprimin gjuhësor dhe komunikativ, duke e përfshirë nxënës/in,-en në organizimin e veprimtarive dhe përdorimin e teknikave që i përshtaten individualitetit të tij/saj, duke i forcuar besimin në komunikimin ndëraktiv në gjuhën frënge.

Krijimi i mjedisit të të nxënës

Krijimi i një atmosfere gjuhësore motivuese dhe konkurruese, si dhe i një ambienti miqësor, emocional duke synuar demokratizimin e mësimit dhe të marrëdhënieve në shkollë. Krijimi i mjedisit të përshtatshëm të të nxënës, ndihmuar nga mjetet e teknologjisë në funksion të të mësuarit, lehtëson përdorimin e formave të bashkëpunimit në klasë.

Organizimi i klasës

Mësues/i,-ja dhe nxënësit bashkëpunojnë për organizimin e mësimdhënies/mësimnxënies. Për ta lehtësuar mësimdhënien/mësimnxënien, mësues/i,-ja gjen mënyra frytdhënëse për të organizuar veprimtaritë komunikuese, siguron dhe sugjeron

materiale burimore për nxënësit etj. Mësues/i,-ja i qartëson nxënësit dhe merr mirëkuptimin e tyre për atë që ndodh në klasë. Kjo nënkupton sqarimin e rregullave të radhës së punës dhe të përgjegjësive të nxënësve në procesin e kryerjes së veprimtarive.

Mësues/i,-ja sugjeron dhe siguron përdorimin e mjeteve audiovizuale, elektronike, dhe ndihmon nxënës/in,-en në përdorimin e formave të ndryshme të teknologjisë informative brenda dhe jashtë klase. Ai/ajo u sqaron nxënësve epërsitë në përputhje me moshën dhe me kërkesat shkollore.

Të mësuarit bashkëveprues

Mësues/i,-ja krijon kushtet për realizimin e mësimit në mënyrë bashkëkohore, të të mësuarit bashkëveprues realizuar në grupe apo çifte, duke siguruar ndërveprimin gjuhësor dhe bashkëpunimin mes nxënësve gjatë organizimit të veprimtarive në klasë. Ai/ajo përdor forma të larmishme që u përshtaten nivelit dhe veçorive individuale të nxënësve. Ato variojnë nga ndërveprimi në çift apo në grup. Këto forma i bëjnë nxënësit më bashkëveprues, më të pavarur në shprehjen e mendimit të tyre dhe në respektimin e ideve të të tjerëve.

Përdorimi i gjuhës në klasë

Në nivelin gjuhësor A2, nxënësi është më i formuar nga ana gjuhësore e kulturore dhe është i gatshëm të përdorë gjuhën frënge në situata të thjeshta komunikimi për veprimtari që lidhen me kontekstin e përditshëm.

Të mësuarit e gramatikës

Në kuadër të respektimit të Kuadrit të Përbashkët European të Referencave për Gjuhët, gramatika mësohet në bashkëveprim dhe në një kontekst të thjeshtë, referuar kërkesave të nivelit A2. Njohuritë gjuhësore janë në shërbim të funksionit komunikativ të gjuhës, cilësia e të cilit varet nga saktësia gramatikore dhe rrjedhshmëria gjuhësore.

Korrigjimi i gabimeve

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të pasqyron më së miri mënyrën e korrigjimit të gabimeve. Niveli A2 parashikon që nxënësit të aftësohen që të vetëkorrigjohen ose të korrigjojnë njëri-tjetrin, dhe të mësojnë prej gabimeve që ata bëjnë. Shpesh, mësues/i,-ja shënon gabimet e përsëritura dhe, kur është e nevojshme, i korrigjon ato, duke i qartësuar dhe duke përdorur format e sakta gjuhësore në strukturë për të formuar te nxënësi shprehje për strukturën e dhënë.

Puna e diferencuar me nxënësit

Një nga metodat e punës për të siguruar ndërveprimin në mësimin e gjuhës së huaj është puna në grupe, në të cilën mësuesi duhet të konceptojë veprimtari të larmishme që tërheqin vëmendjen e interesat e grupeve dhe nxënësve të veçantë. Mësuesi mund të krijojë grupe të përziera me nxënës të përparuar dhe të prapambetur, duke caktuar detyra në grup për të mos i vënë në vështirësi nxënësit dhe për t'i inkurajuar ata të

zgjdhin detyra e mundshme. Duke synuar objektiva të arritjeve gjithnjë në rritje, mësuesi duhet të konceptojë detyra të larmishme me shkallë vështirësie në rritje, duke e vlerësuar nxënësin në progres.

Nxënësit e përparuar mund të sjellin një kontribut të konsiderueshëm nëpërmjet transferimit të njohurive të tyre nga gjuha dhe kultura amtare në gjuhën dhe kulturën e huaj dhe anasjelltas. Mësuesi bashkërendon punën për veprimtari paralele me mësuesit e gjuhës amtare, si dhe të gjuhëve të tjera simotra.

Gjatë ushtrimit të detyrës së tij, mësuesi duhet:

- Të dëgjojë me kujdes nxënësit, kur flasin, dhe t'u japë përgjigje në kohën e duhur;
- të ndjekë ecurinë e çdo individi duke mbajtur shënime të përkatëse;
- të ndajë përgjegjësitë e nxënësve për veprimtaritë individuale apo në grup;
- të vlerësojë periodikisht punën e nxënësve, jo vetëm me notë, por edhe me komente për punën e tyre;
- të kërkojë prej nxënësve mendime dhe sugjerime të punës së tyre, me qëllim që të përmirësojë mësimdhënien;
- të motivojë nxënësit të zhvillojnë strategjitë e tyre individuale të të mësuarit të gjuhës frënge;
- të nxisë pjesëmarrjen e nxënësve indiferentë në punën në grup dhe të nxjerrë në pah punën e tyre në klasë, duke u dhënë role drejtuese në punët në grup.

7. VLERËSIMI

Programi i gjuhës frënge për klasën e 12-të mbështetet në Kuadrin e Përbashkët European të Referencave për Gjuhët dhe në Portofolin European për Gjuhët, i cili jo vetëm përshkon gjithë procesin mësimor, por shërben edhe për përmirësimin e këtij procesi. Vlerësimi, si një nga aspektet përbërës të këtij programi, siguron:

- një matje të vazhdueshme të ecurisë së nxënës/it,-es në gjuhën frënge;
- një informacion për rivlerësim të përmbajtjes lëndore dhe të metodave të mësimdhënies, si dhe cakton detyrat për të ardhmen;
- një plan pune për përmirësim e njohurive të nxënës/it,-es.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në objektivat e programit lëndor dhe mësuesi nuk ka të drejtë të vlerësojë nxënës/in,-en për ata objektiva të arritjes që nuk përshkruhen në program. Vlerësimi duhet t'i përmbahet vetëm standardeve që përkojnë me nivelin A2, të parashtruara në program.

Vlerësimi nuk përfshin vetëm realizimin e standardeve rreth njohurive e aftësive, por dhe qëndrimet e nxënësve, si p.sh., qëndrimet etiko-sociale, në përgjithësi, dhe ato të bashkëpunimit me të tjerët, në veçanti.

Vlerësimi i nxënës/it,-es duhet të jetë objektiv dhe i matshëm, gjë që tregohet më së miri në realizimin e standardeve. Mësues/i,-ja vlerëson vetë dhe ndihmon edhe nxënësit që të përdorin larmi mënyrash vlerësimi e vetëvlerësimi.

Vlerësimi mund të organizohet në disa forma:

- Vlerësimi i dijeve (në bazë niveli), ku përfshihet vlerësimi i objektivave specifike. Ky vlerësim ka lidhje me atë që është mësuar gjatë një jave, një muaji ose një semestri, pra me punën që është bërë me tekstin dhe programin.
- Vlerësimi i kapaciteteve (ose i zbatimit të aftësive, ose i performancës), që është vlerësimi i asaj çfarë nxënësit mund të bëjnë ose dinë në raport me zbatimin e saj në jetën e përditshme.
- Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Nxënës/i,-ja vlerësohet me notë, ndërsa demonstron arritjet e tij/saj me gojë, me shkrim.

Vlerësimi me shkrim dhe me gojë

- Vlerësim formues, me anë të të cilit merret informacion rreth asaj që është arritur nga nxënës/i,-ja në formimin e tij/saj gjuhësor, në përputhje me objektivat e caktuar.
- Vlerësim diagnostikues, i cili bëhet në mënyrë të vazhdueshme, për të marrë informacion rreth përgatitjes ditore dhe rreth përvetësimit të materialit gjuhësor të dhënë më parë.
- Vlerësim i planifikuar mbi bazën e realizimit të objektivave të mësimit, pra në bazë kapitulli ose të një ore mësimore. Ky vlerësim bëhet me notë dhe realizohet në fund të çdo mësimi përsëritës (ose kapitull).
- Vlerësim motivues që ndihmon për të nxitur dëshirën e nxënës/it,-es për mësimin e gjuhës frënge. Ky vlerësim është i vazhdueshëm dhe gjatë gjithë procesit mësimor, duke inkurajuar nxënësin të përdorë materiale që nxisin vlerësimin motivues të tij/saj. Përgatitja e dosjes së arritjeve të nxënës/it,-es, si pjesë e Portofolit Europian të Gjuhëve, ku ai vendos certifikata, provime, projekte, dëshmi etj., provon ecurinë e tij/saj në gjuhë, si dhe shërben si mjet vetëvlerësimi dhe vlerësimi.

Vlerësimi me notë

Vlerësimi i nxënës/it,-es bëhet me notë sipas sistemit të vlerësimit të vendosur nga MASH-i dhe AVA. Ky vlerësim nuk përfundon me vendosjen e notës. Ai përqendrohet tërësisht në monitorimin dhe në vlerësimin e njohurive të nxënësve të përfuara në vazhdimësi, si dhe të rezultateve të arritura gjatë procesit të mësimdhënies/mësimnxënies, kryesisht kur gjuha frënge është provim përfundimtar si lëndë më zgjedhje.

Vlerësimi përfundimtar

Në përfundim të semestrit të parë, për çdo nxënës/,-e përllogaritet nota semestrale dhe, në përfundim të vitit shkollor, nota vjetore. Nota e semestrit të parë dhe ajo vjetore përllogariten, duke pasur si të dhëna fillestare të gjitha notat e nxënës/it,-es të shënuara në regjistër. Notat gjatë vitit shkollor nuk kanë të njëjtën peshë në njehsimin e notës semestrale dhe asaj vjetore. Peshë e një note përcaktohet nga lloji i saj. Janë katër lloje notash:

- Nota e vlerësimeve të përditshme,
- nota e provimeve periodike me shkrim,

- nota e provimit përfundimtar.

Duhet treguar kujdes që:

- Para testimit të jepet një model, që t'u tregohet nxënësve se si do të bëhet testimi.
- Të caktohen më parë qëllimet e testimit, për të kaluar më pas në zhvillimin e tij.
- Vlerësimi mund të jetë individual ose në grup.

Është mirë që pyetjet në test të renditen sipas shkallës së vështirësisë së tyre. Zakonisht, në një test (p.sh., në fund të një kapitulli) kërkohet që 30% të pyetjeve të jenë të nivelit të parë, 50% të nivelit të dytë dhe 20% të nivelit të tretë. Numri i pyetjeve në test varet nga ajo që duhet testuar (një mësim, një kapitull apo një koncept).

Disa udhëzime për vlerësimin

Është e domosdoshme që mësues/i,-ja të mos përdorë vetëm një formë vlerësimi, por larmi formash. Ato duhet t'u krijojnë nxënësve mundësi të vlerësohen në atë mënyrë që është e përshtatshme për çdo nxënës. Kështu, p.sh., një nxënës/,-e përgjigjet më mirë me gojë, një tjetër me shkrim, njëri i shpreh bukur dhe me emocion mendimet në një pyetje të hapur, një tjetër jo etj.

Në vlerësimin e përfundimtar të nxënësve të vlerësohet me kompetencë rezultati i aftësive të tij dhe jo rezultati i një mesatareje aritmetike të provimeve të tij. Vonesat e dhënies së përfundimeve të vlerësimit dhe mosanalizimi i tyre nga mësues/i,-ja e ulin shumë vlerën e korrigjimit të gabimeve. Mësues/i,-ja ndihmon nxënësit dhe, së bashku, zhvillojnë larmi mënyrash vlerësimi.

Metodat e vlerësimit, të përdorura në gjuhë të huaj, përfshijnë:

- Teste me shkrim për të kontrolluar arritjet e nxënësve në lidhje me objektivat e programit;
- monitorimin e punës në grup të nxënësve.

Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e nxënësve në komunikimin me shkrim dhe mund të realizohet jo vetëm me laps e letër, por edhe në rrugë elektronike. Mësues/i,-ja vlerëson nxënës/in,-en me notë për parashtrimet me shkrim në provimet periodike me shkrim dhe në prezantimet me shkrim të punimeve të tij/saj, të zhvilluara vetë ose në grup. Mësues/i,-ja planifikon provime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimore, që përbëhen nga një apo disa kapituj, të cilët i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënësve. Në përshtatje me qëllimin e vlerësimit me shkrim, ai/ajo përdor lloje të ndryshme testesh, që nga minitestet disaminutëshe për një objektivi të veçantë të të nxënësve, tek ato njëorëshe. Planifikohen teste me alternativa ose zhvillim, detyra tematike, projekte kurrikulare etj.

Vetëvlerësimi

Vetëvlerësimi është një tjetër element i rëndësishëm i vlerësimit në mësimin e gjuhës frënge, ku secili nxënës/,-e jep gjykimin për zotësinë e vet. Vetëvlerësimi është një element plotësues i domosdoshëm i vlerësimit të njohurive nga mësues/i,-ja, nga prindërit dhe institucionet e tjera. Vetëvlerësimi ka efekt, kur:

- U referohet normave dhe kapacitetit që Kuadri i Përbashkët European i Referencave për Gjuhët parashtron për grupmoshën dhe nivelin;
- lidhet me një përvojë të veçantë gjuhësore e ndërkulturore.

Vetëvlerësimi bëhet i matshëm nëpërmjet përcaktimit të synimeve të qarta në program. Si mjet në vetëvlerësim shërben Portofoli European i Gjuhëve (PEGj) që, me anë të tri pjesëve të tij (Pasaportës Gjuhësore, Bibliografisë Gjuhësore dhe Dosjes), nxit nxënës/in,-en të mendojë mbi nivelin e tij/saj gjuhësor, duke vetëvlerësuar njohuritë e marra, dhe dokumentimin e arritjeve të tij/saj gjuhësore të cilat mund të jenë: provime me shkrim, detyra tematike, certifikata, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare.

PEGj-i është dokumenti ku çdo nxënës shënon eksperiencat dhe njohuritë e tij gjuhësore e kulturore. PEGj-i nxit nxënësin të përmirësojë mësimin dhe kapacitetin e vlerësimit të aftësive të tij në fushën e gjuhëve. Përdorimi i PEGj-it favorizon lëvizjen në Europë, duke informuar aftësitë për gjuhët në mënyrë të qartë dhe të krahasueshme në nivel ndërkombëtar. PEGj-i kontribuon në mirëkuptimin reciprok në Europë nëpërmjet eksperiencës së kulturave të tjera dhe me ndihmën e kapaciteteve të komunikimit në shumë gjuhë.

- Nxënësit, gjithashtu, vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe, duke marrë role të ndryshme, madje dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit.
- Nxënës/i,-ja mban shënim arritjet e tij/saj, duke përdorur edhe gjuhën amtare.
- Mësues/i,-ja bisedon me nxënës/in,-en individualisht dhe tregon arritjet e tij/saj.

Interesi më i madh i vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi. Ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu, të organizojnë më mirë të nxënësit e tyre. Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënës/i,-ja, ashtu edhe mësues/i,-ja.